

Makeblyde Ludovicus

Met dank aan broeder Johannes

Na al de verkeerswerken die men te Poperinge heeft doorgevoerd, heeft men nu ook nieuwe verkeersborden geplaatst, waaronder verschillende met een verwijzing naar de parkings die in de stad aanwezig zijn. Het is één van mijn kleine ergernissen dat Makeblydes naam, stelselmatig veranderd en verbasterd wordt tot 'MAKE BLIJDE', los van elkaar geschreven.

Wanneer de Poperingenaar **Lodewyck Makeblyde** geboren werd, hangt zo'n beetje af van de bron die men naslaat. In het 'Biografisch woordenboek der Nederlanden...', samengesteld door **Abraham Jakob VanderAa** - uitgegeven in 1869 - stelt men als geboortedatum de 27ste januari 1564 voorop.

Felix Victor Goethals in zijn boek 'Histoire des lettres, des sciences et des arts....' uit 1844, stelt als geboortedatum **de 24ste maart 1564** voorop.

Ook de Poperingse stadswaerbsite neemt deze geboortedatum over. Wij zullen het ook maar hierbij houden.

Van deze website haalden we ook de afbeelding van Makeblyde

hiernaast.

CATECHISMVS

DAT IS DE CHRISTELIÏCKE LEERINGHE

Ghedeylt

In neghen-en-beertigh Lessen.

Voor de Catholijcke Ionck-heyde

Van de Prouincie des

**ARTSBISCHDOMS
VAN MECHELEN**

**Achtervolghende d'ordinantie van het
CONCILIE PROVINCIAEL
Gheb**

TOT GENT;

By Jan vanden Steene.

voor de jeugd opgesteld in 49 lessen.

Toen al stelde hij 'zijn' catechismus op in vraag en antwoord-vorm.

De eerste les ging over de 'mensch'.

Hij was de zoon van Lodewijk Makeblyde, senior, die onder andere burgemeester van Poperinge, werd en van Marie Waels.

Makeblyde junior volgde zijn humaniora in **Sint-Omer**. *We volgen verder Goethals die het volgende schrijft;*

Makeblyde studeerde in **Douai** waar hij eerst de titel van 'meester in de kunsten' verkreeg en waar hij daarna in 1586 dokter in de filosofie, werd.

Ondanks zijn zwakke gezondheid, ging hij op de 4de oktober 1586 - dus op 22jarige leeftijd, - binnen bij de Jezuïeten, waarbij hij zijn noviciaat deed in Doornik. Op de 22ste september 1605 deed hij binnen de Jezuïeten zijn plechtige beloften.

Hij werd directeur in het college van Sint Wiinocxbergen en daarna rector in het college van Ieper. Daarna verhuisde hij naar Gent en later naar Antwerpen.

In 1607 vond er een concilie plaats in het aartsbisdom van Mechelen waarbij men de catechese als het centraal thema stelde. De aartsbisschop vroeg daarop aan Lodewyk Makeblyde of hij de redactie op zich wilde nemen, van wat de eerste Mechelse Catechismus zou worden. Deze werd speciaal

D'EERSTE LESSE.

Van den mensche.

De eerste vraag die gesteld werd, was:

Welcke is de aldersalichste leeringhe onder onder alle de wetentheden het meest?

Het antwoord daarop was:

De christelijcke leeringhe: want dese alleen de mensch leert sy selven ende Godt kennen ende gheeft hem de middelen die noodelyck zyn om d'eeuwighe saligheyt te vercrijghen.

Daarop volgde de tweede vraag;

Wat is den mensche?

En het antwoord hierop was:

Een redelyck schepsel Godts, hebbende een ziele ende een lichaem.

Ook wij hebben toen we jong waren, ik ben geboren in 1952, nog een late erfgenaam van deze eerste Mechelse Catechismus moeten van buiten leren. Wist ik toen veel dat de eerste door een Poperingenaar opgesteld was.

Makeblyde vertrok rond 1610 als 'missionaris' naar Holland, eerst naar Sasbold Vosmeer en daarna naar Delft, Rotterdam en Schiedam.

Hij bleef tot aan zijn dood in Holland, voornamelijk in Delft, waar hij op de 17de augustus 1630 op 65-jarige leeftijd, kwam te sterven.

Hij schreef er verschillende boeken waarbij we nu voornamelijk willen ingaan op zijn boek 'Bergh der geestelijcker deughden' dat hij in 1615 - het jaar waarin hij ziek werd - publiceerde T'Hantwerpen by Hieronymus Verdussen.

Een kopie van dit boek is op één of andere jaren terug bij Pater Alberic Debois, de archivaris van het Sint Sixtus klooster geraakt, en deze typte het boek volledig uit.

Bijzonder hierbij was echter dat hij een brief van Makeblyde aan de burgemeesters en schepenen van Poperinge, die blijkbaar bij dit boek zat, eveneens uittypete.

Deze uitgetypte versie van dit boek, werd enkele weken geleden door broeder Johannes, mijner beschikking gesteld.

De eersame, wijse ende voorzienighe HEEREN
Bailliuy, borghmeesters ende schepenen der stede van Poperinghe
Gheluck ende salicheyt

Eersame Heeren

D'affectie die ick tot vermeerderinghe der deughtsaemheydt in uwe republicke ende tot uwer aller salicheyt alijt ghedreghen hebbe,
heeft my dickwijls doen peysen, hoe dat ick, soo verre van U lieden wesende ende blijvende, als ick nu ben, die met eenighen bequamen middel soude connen voorderen,
te meer want ick in voorleden tijden de jonckheyt van uwe stadt, met langh-durighe cathechiseringhe, ende uwe andere onderzaten, in u drijē parochiekercken met verscheyden sermoenen daer toe eenige hulpe bewesen hadde,
jong en oudt,

ieder na sijn verstandt, het licht der christlicker waerheyt aendiende,
en met het hemelsch staet des Godtlicken woordts de ackeren hunder siele besaeyde,
soo dat, ghelyckerwijs elcken ackerman,
die sijnen hof met edel saet ende oostelijcke planten verrijct heeft, sorghvuldich is,
om sijn saedt ende planten, soo veel als 't in hem is, te doen groeyen,
ende tot vruchtbaerheydt te helpen,
anders vreest sijnen cost ende arbeydt te verliesen,
ick oock, onder ie my gheestelick rekenende,
ende voorts inziende, de weerdicheyt der zielen, boven de aertsche hoven, en de edelheyt van Godts woord, ende costelickheyt der deughden,
boven alle lichamelicke saden en planten,
hebbe menichmael by my overleyt hoe dat ick, het ghene ick in voorleden tijden ulieden van Godts weghe medeghedeelt hadde,
ende niet en twijfelde, in veel herten noch gebleven te wesen,
soude mogen tot nieuwe jeughdt, groeytsel en vruchten verwecken;
ende want ick met Godts gratie nu voleyndt hadde een seker boexken, genaemt
'Den bergh der gheestelijcker vreughden',
in hem besluytende verscheyden hoofdstucken ds christen geloofs, die alle christenen,
jonck ende oud

moeten weten, ende na den eysch der selver, twaelf cleyne ghetyden,
licht om te ghebruycken ende seer bequaem om een iegelick ter deughdtsaemheydt te
oeffenen, hebbe goet gevonden, dit selve boecxken U Edelen op te draghen,
ende als een geestelick cruyxken ofte gieteken vol costelicke waeren der Godlicker
beweghelickheydt, met liefde ende uyter herten U edelen te presenteren
op dat door de meditatie der voorseyde hoofdstucken ende gheestelicke ghetyden, als
bequaeme goetkens, uwe herten soude moghen den dauwe van Godts gratie overvloedlick
vercrijghen ende tot alderhande deughdelickheydt vernieuwt worde,
ende het weerdich sedt, dat 't zy door my eertijds, 't zy oock tsedert door andere wettelick
ghesonden dienaers van Godts woort gegunt is,
bequaem groeytsel soude moghen nemen, om vruchten der salicheydt uwer aller sielen voort te
brenghe.

Dus bidde mijne eersame, wijze ende voorsienighe heeren,
dit mijn present, al schijnt het cleyn soo 't van mij gepresenteert wort,
met liefde, lust des gheests ende uyt herten te ghebruycken:
ende wenche U edelen den stadighen bystand der Godtlycker wijsheydt in uwe eerlicke
regeringhe, ende den eeuwighen vrede,
met tijdtlicke ende geestelicke benedictien, na uwe begheerte,
allen uwen ondersaeten, van hem, die, soo Sint Jacob leert, den ghever is van alle beste gaven.

18 july 1618

U eersaemheden, dienstwillighen vriendt ende dienaar
Lodewyck Makeblyde

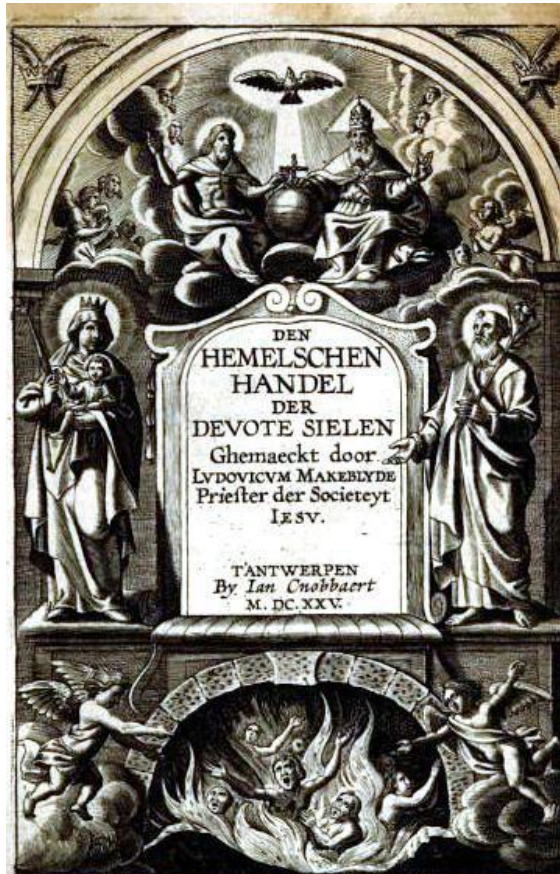
We nemen hier twee van die gebeden over. De eerste is de 'Hymne voor de Laudén':

Bemindt den Heere, en houdt u vry
Van t' overtreden sijn ghebodt
Belijdt en eert met herten blij
In dry persoonen eenen Godt
Hem looft het aerdtrijck schoon en groen
Het vier, de locht, en wijde zee
De vruchten elck op haer saisoen
De visschen, voghels en het vee
O Godt wy suchten vroech en laet
Tot u met weenen en gedlach
Op dat ghy ons heir komt te baet
En doet u dienen nacht ende dach. Amen

En eentje voor de metten:

Ontslaept O hert in een nieu liet
Tot lof der wijsheydt Godts en eer
Want sy ons sielen hulpe biedt
Om hem in deughdt te soeken meer
Hu gheeft ons breughdt en maeckt ons vry
Van 's vyants stricken en bedwanck
Verlaet sy ons, soo vallen wy
In Godts toorn en der sonden stanck
Eer zij den Heer, die 't al vermach
Looft Godt den Soon, in wijsheyt groot
Looft Godt den Gheest, die nacht en dach
Ons wijsheyt leert en troost in noot. Amen

Hoe schreef Lodewyck Makeblyde, zelf zijn naam?
Zo werd zijn naam gedrukt:

In op de kapt van 'Den Hemelschen handel der devote sielen' staat er Ghemaect door Ludovicum Makeblyde. Dus zijn naam werd aan een geschreven: Makeblyde!

Graag zouden we zien dat de schrijver van de Mechelse Catechismus eer wordt aangedaan door ten minste zijn naam correct te schrijven op de verkeersborden. Daarbij mogen we immers gerust stellen dat dit de meest gelezen en van buiten geleerde schrijver van de Vlaanderen is. Alle vorige generaties hebben immers 'zijn' catechismus van buiten moeten leren.

Misschien kan er nog één iemand anders in aanmerking komen voor de titel van 'meest gelezen en van buiten geleerde' schrijver, en dat zo dan die andere Poperingenaar kunnen zijn, Pieter Daten, of Petrus Dathenus. Meester Germain Schoonaert toonde in één van zijn artikels aan, dat Dathenus een geboren

Poperingenaar was, maar naar hem is er te Poperinge nog geen enkele parking genoemd, maar misschien komt dat nog wel, hij is immers nog maar in 1590 gestorven.

Van **Marc en Johan Adriaen** kreeg ik een volgende reactie op het artikel van **Lodewijk Makeblyde**. Zij stuurden mij een artikel van de hand van Meester Adriaen: *Grafsteen*

Van **Ghelein Maekblyde** met zijn twee echtgenotes **Barbele Beke en Marie van Gousteene**.

Deze zerksteen uit de eerste helft van XVIde eeuw lag oorspronkelijk voor het niet meer bestaande Sint Andriesaltaar in de Onze lieve Vrouwekerk in Poperinge, waar Ghelein Maekeblyde begraven werd. De grafsteen verdween uit de kerk en werd na de eerste wereldoorlog opgegraven in de grond van een achtergebouw van Hotel Skindles. Hij lag lange jaren met bloemen omkransd in de tuin van Skindles, en werd na de tweede wereldoorlog weggeschonken aan een invloedrijk persoon om de aanleg van het elektriciteitsnet op het Poperingse platteland te verkrijgen.

Door het verdwijnen van deze zerk is dit iconografische getuigenis van de hand van Meester Adriaen zeer

waardevol. Onder twee wapenschilden, die in de band de namen van Gousteene-Maekeblyde en Maekeblyde dragen, rust een edelman tussen twee vrouwen. Allen zijn in Spaanse hofkleding en gepijpte kraag en brede toppen aan de schoenen. De handen zijn in bidhouding gevouwen.

Aan de voeten staat te lezen 'Sepulture van Barbele Beke filia Franchois de twee huisvrouwen van Ghelein Maekeblyde, die overleet den 4...'

Op de linker, onbeschadigde rand lezen we 'Ende Marie van Gousteene filia Joris zyne eerste huisvrouw die overleet den 6 juni XCXX...'

De rechterrاند, waarop het over Ghelein Maekeblyde gaat, is grotendeels onleesbaar.

Ghelein Maekeblyde, die hier dus tussen zijn twee echtgenotes afgebeeld staat, stamt uit een voorname Poperingse familie van baljuws, burgemeesters, schepenen, raadslieden en kerkmeesters. Hijzelf was baljuw in Poperinge rond 1500. Zijn achterkleinzoon, de Jezuiet Lodewijk Makeblyde was een bekend schrijver van godsdienstige werken, onder meer de eerste Nederlandstalige Mechelse Catechismus.

Tot zover Meester Adriaen.

Naast de bijgaande tekening zaten er nog twee foto's één van de vader van Lodewijk Makeblyde, ook Lodewijk genoemd en één van de moeder van hem, Marie Waels.

Dit deed bij mij een belletje rinkelen. Ik had deze foto's nog gezien en wel in de 'Tabletten...' een oud genealogisch tijdschrift in het Stadsarchief te Poperinge.

Ik ben dus daar nog eens gaan kijken en vond in deze een uitgebreidere stamboom van de familie Makeblyde, waar ook Meester Adriaen zijn mosterd gehaald had.

De foto's van vader en moeder komen zoals vermeld, uit de collectie van Baron Raoul van Zuylen van Nyevelt.

De familie Makebyde is reeds in 1450 in Poperinge terug te vinden. In 1458 is Lambert Makeblyde, samen met Pieter Diedeman en Jan Colins, baljuw getuige in een charter

opgemaakt in het klooster van Sint-Bertin. In 1460 is diezelfde Lambert schepen in de stad. In 1462 is een zekere Lamsin Makeblyde ontfangen van de stad.

In deze periode hebben de Makeblydes een wapenschild dat we terug vinden op het schilderij van Louis Makeblyde. Het heeft drie elementen: bovenaan twee goudkleurige zespuntige sterretjes – onderaan twee zilverkleurige zwaantjes en in het midden drie hermelijnkleurige 'mouchetures' of kringeltjes en dit alles op een azuurblauw veld.

Een van de wapenschilden op het grafzerk zou dit van Makeblyde moeten zijn, maar we herkennen het hierop niet.

De Makeblydes hadden ook een wapenspreuk, gebaseerd op hun naam: **'Ubique Laetus'** wat zoveel wil zeggen als: **Gereed om wel te doen en bly te zijn.**

Gelein Makeblyde is gekend als vader van **Pieter** door de huwelijksakte met een Ieperse poorter. Ghelein was een groot verdediger van de katholieke kerk en was Spaansgezind gedurende de godsdienstoorlogen. Onder

Keizer Karel en Filips II is er sprake van renten ten voordeel van Willem, Andries, Pieter, Ghelein en Lodewijk Makeblyde.

Ghelein had dus een zoon Pieter.

Deze **Pieter Makeblyde** huwde met **Jacqueline van Sint –Omaers**, dochter van Leon de Sint-Omaers – Reninghe. – Deeze Pieter was baljuw in Poperinge in 1559.

Zij kregen vijf kinderen:

- 1 – Lodewijk
- 2 – **Ghelein**
- 3 – Marie
- 4 – Christine

5 – Magdalene

Het is van de 2de zoon, Ghelein dat het grafzerk waarvan sprake, afkomstig is. Hij woonde in de Ieperstraat op een erf genaamd 't **Wielken** en had goederen samen met de familie Rouvroy.

Deze huwde een eerste maal met Barbara of Berbele Beke en een tweede keer met een zekere Vande Goesteene.

Het portret van **Lodewijk Makeblyde**, zo staat er, hing rond 1850 bij de zilversmid meester De Puydt en verhuisde later naar Baron Raoul de Zuylen van Nyevelt, burgemeester van Veldegem.

Lodewijk Makeblyde als burgemeester in 1571, 1572 en 1573 nadat hij verschillende keren schepen en pensionaris van de stad was geweest en werd uiteindelijk baljuw. Hij huwde met Marie Waels, de dochter van Boudewijn.

Moeder van Lodewijk MAKEBLIJDE

Zij hadden 8 kinderen waarvan de jezuïet Lodewijk Makeblyde de bekendste gebleven is.

Zie verder het december nummer van Doos Gazette van het jaar 2011.

We gingen even grasduinen door mijn opgestelde 'Jaarboeken van Poperinge' – te vinden op de site van de Vrienden van het Poperings Stadsarchief
<http://arch-poperinge.be/>

Daarin vinden we eerst een akte waaruit blijkt dat Ghelein Makeblyde ook eigendommen had in de Haghebaerthoek. Op de **14de december 1556** immers is er een verkoop van een stuk land in de Lyssenthoeken daarnaast wordt er nog een stuk meers verkocht in de Haeghebaerthoek dat gelegen was naast dit van Ghelein Makeblyde.

Noch j roede xiiij lynnyn mersch inden **Haeghebaerthouc** tusschen den meersch van **Ghelein Makeblyde ende Christiaen de Groote**

Een tweede vermelding die we terug vinden dateert van de 6de april 1557.

Poperinge diende op de 6de april 1557 een lening op te nemen om hun schulden aan **de president van Vlaanderen** te kunnen betalen. Het zijn de begoede inwoners van Poperinge die dit geld lenen.

Schepenen, keurheers ende raden wesende in competente getale vergadert in hemlieden camere van secrete ter visitatie van zeker briefven van crediten hemlieden gheputeert van weghens heere **Adriaen Vanderburgh**, ridder, raed van staten ende **president van Vlaendren**

ende **Jan van Rooden**, raed sconynck ende zijn ontfangher qualitate ende ghehoord hemlieden raport,
van sconyncx weghe verzouckende gracieuse leeninghen op de fameuste ende best ghegoeden van deser stede vande somme van vichthien hondert guldenen
ende bestierende de zelve fameuste hemlieden ghedenommeert thebben omme inde zelve leeninghe ghetaxeert te werden,
hebben over zulck ghedenommeert dese naervolghende personen te wetene

Arnoldus van Langhemersch, balliu ter leeninghe van c gulden

Pieter Maekeblyde, aman,

ende meester **Adriaen Makeblyde**, **Ghelein Makeblyde**, elck c gulden

Dieryck vande Doene ende **Clays van Simpol** tsamen c gulden

Lauwick Makeblyde, **Cathelyne** die dochter van **Boudwein Waels**, **Jacob Lodyck**, de wedewe van **Willem Scolynck**, **Robert van Bethalem** elck hondert ghuldenen,

Danneel Canin ende **Jan de Pours** tzamen c gulden

Jacob Floor, **Charel Hazebaert**, **Gadifer Beke** elck c gulden

Meester Bartholomeus Bock ende **Pieter Lotin**

Franchois Diedeman ende **Jacob Adam** tzy twee c gulden, **Jan de Reckenmaker** doude c gulden

Meester Hancx ende **meester Martin Butsaert** tzamen x ghulden

Belovende de zelve schepenen, keurheers ende raden de voorghenoompde personen te guaranderen ende indempneeren van zulcken lasten als ter cause vande zelve overgheven ende denominatie op hemlieden zoude moghen commen ende by inden gonne al tgoed van de zelve stede present ende toecommende

Actum den vi den in april 1557 voor paschen

*We merken dat we bij deze begoede personen **Pieter Makeblyde** tegenkomen die op dat moment ‘aman’ of een soort politiecommissaris is en dus **niet baljuw** zoals men in de tabletten vermeld. Zowel de baljuw als de aman werden door de ‘weerlijke heer’ de abt van Sint Bertins van Sint Omaers aangesteld, maar de baljuw was toch de meerdere van de aman. Net zoals **Adriaen en Ghelein Makeblyde** geeft hij een lening van 100 gulden.*

*Verde zien we nog **Lauwick of Lodewijk Makeblyde** ook goed voor een lening van 100 gulden.*

Op de 30ste mei 1562 vinden we in de register van de resoluties (SAP 467) de samenstelling van het Poperings magistraat:

De samenstelling van het magistraat was als volgt:

Burghmeesters ende schepenen vande stede van de jare 1562

Ghelein Makeblyde burgemeester van de rade of de wet

Jacob Lodyck, burgemeester van de commune –

Meester Jooris van Acker – **Pieter van de Stichele** – **Gillis van Simpol** – **Lauwers Pilgrim**

– **Pieter Rouvroy** – **Jan de Reckemaeker** – **Willem de Rycke** – **Maillart de Plackere** –

Ghelein Borry – **Pieter Everaerd** – schepenen

En de raden waren:

Jan Banelaere – **Pieter de Briefvere** – **Franchois Diedeman** – **Jacob Beke** – **Daniel Canin**

– **Andries Gilis** – **Ghelein Moenaerd** – **Christiaan de Coninc** – **Gillis Dierick** – **Andries**

Vutendale – **Jooris van Goosteene** – **Jan Marten**

En daar tussen staat dus Ghelein Makeblyde als burgemeester van de wet.

Het is alleszins duidelijk dat Ghelein Makeblyde in zijn tijd een notabele van Poperinge was. Marc Adriaen vertelde me nog dat hij samen met zijn broer Johan nog op zoek zijn gegaan naar deze grafzerk dat dat ze tot op heden deze niet terug gevonden hebben. Ik ben er zeker van dat bij resultaat ons ook via deze weg zullen op de hoogte houden.

Ludovicus Makeblyde - Daniel Merlevede

Uit het Wekelijks Nieuws van 20 maart 1964

MAKEBLIJDE EEN ILLUSTRERE POPERINGENAAR

Herman Caulier zat in het Wekelijks Nieuws te bladeren in zijn zoektocht naar informatie over Oostvleteren toen hij op het volgende artikel stootte. **Daniel Merlevede** had nog les gegeven aan het VTI, wist hij mij te vertellen.

Ik heb in het verleden ook al iets over Makeblyde gepubliceerd in deze Gazette, (zie het decembernummer 2011) maar het is altijd welkom als we dergelijke bijkomende informatie vinden.

Hier komt het:

Als men te Poperinghe over de bekende figuren uit de oudheid spreekt, dan denkt men in de eerste plaats aan de schilder **Lanceloot Blondeel**, die alreeds alhier een straat aan zijn naam ter herinnering kreeg. Men denkt doorgaans minder aan Makeblyde, die zeker niet minder verdiensten had, al lag zijn talent nu eens niet in de richting van het penseel.

Het is deze Makeblijde, oud Poperinghenaar, die in deze bijdraege herleeft door de hand van dhr. D. Merlevede, zelf half Poperingenaar, gezien hij aan het college alhier studeerde, ook al woont hy thans te Ieper. Wij menen dat deze bijdraege heel wat zal toe bijdragen om de figuur van Makeblijde op het juiste pieterstaaltje te plaatsen.

Op 13 maart jl. promoveerde Pater L. Loosen s.j. aan de katholieke universiteit te Nijmegen tot doctor in de letteren met een proefschrift over **‘Lodewijk Makeblijde, hymnen en gezangen’**.

Promotor was prof. Dr. W. Asselberghs (Anton van Duinkerken).

Deze promotie mag niet ongemerkt voorbijgaan, niet alleen omdat Makeblijde een stadsgenoot is, een streekgenoot is, een landgenoot, maar vooral omdat hij een onvergetelijke gestalte is in de geloofsverkundiging zowel in de geloofsverkundiging zowel in Vlaanderen, in Frans-Vlaanderen als in Nederland – in het hele dietse taalgebied – en niet het minst omdat hij een dichter is geweest waarvan de poëzie te lang is begraven gebleven in zijn kerkboeken en lekenbrevieren.

Het proefschrift van Pater Loosen (een editie zal in de handel verschijnen in de serie ‘Zwolse drukken en herdrukken N.V. Uitgeversmaatschappij W.E.J. Theenk Willink, Zwolle) behandelt – in een vlotte schrijftrant die ons alras het academisch karakter van dit werk doet vergeten – het leven van Makeblijde, zijn devotieboeken, catechetische werken en vertalingen; de gedichten in Makeblijde’s werk van voor 1618; **‘Den berch der geestelycker vreuchden’** als lekenbrevier, Makeblijdes hymnen en berijmde vertalingen, als liederen, vorm en inhoud van de hymneteksten, verbreiding van Makeblijde’s hymnen en berijmde vertalingen. Het werk is tevens een tekstuitgave.

Lodewijk Makeblijde, waarschijnlijk geboren te Poperinge op 24 maart 1565, stamde uit de zeer voorname familie der Makeblijde's die sinds het begin der zestiende eeuw geregeld de ambten van bajuw, burgemeester of schepen bekleedden.

Lodewijk volgde humaniora in het Jezuietencollege van Sint Omaars (Frans Vlaanderen) dat toen nog door en door Vlaams, we mogen wel zeggen Nederlands was, vermits sedert 1578 talloze Nederlandse geestelijken, die weigerden de eed van trouw aan de Staten af te leggen, te Sint Omaars een onderkomen hadden gevonden.

In 1584 vinden we Makeblijde terug te Dowaaï, waar hij twee jaar wijsbegeerte gaat studeren en in 1586 meldt hij zich aan bij de Societas Jesu. Zijn noviciaat begint hij te Doornik:

Daarna brengt hij zijn lange vormingsjaren door achtereenvolgens als leraar te Brugge te Ieper – een jaar grammaticaklas, drie jaar de poësis en één jaar de retorica – waar hij in **1592** van Petrus Simons, bisschop van Ieper, de tonsuur en op 12 maart 1593 de lagere wijdingen ontving; als theologant te Leuven was hij onder meer leerling van Lessius. In **1597** werd Makeblijde te Brussel door bisschop Matthias Hovius tot priester gewijd.

In hetzelfde jaar nog verscheen te Leuven Makeblijde's eerste publikatie: een anoniem uitgegeven brochure van 48 bladzijden getiteld 'Cort onderwijs van acht oefeninghen' en bestaande uit korte onderrichtingen en gebeden bestemd voor de 'jonghers' waarschijnlijk het resultaat van katechismusleessen te Leuven gegeven aan de kleinen.

Want Makeblijde was een uitstekend godsdienstleraar en een befaamd predikant.

Uit de stadsrekeningen van zijn geboortestad Poperinge blijkt dat 'de beroemde inboorling' tijdens de kerstdagen 1599 in zijn geboortestad het woord Gods is komen verkondigen.

Makeblijde zelf heeft deze zielzorg onder zijn stadsgenoten belangrijk genoeg gevonden om eraan te herinneren in zijn gebedenboek 'Den Berch der Geestelycker vreughden' (1618) dat hij opdroeg aan de Poperingse magistraat.

Deze tekst publiceerde ik in het decembernummer 2011 van 'Doos Gazette'. Hieruit haal ik even het volgende fragment:

Eersame Heeren

D'affectie die ick tot vermeerderinghe der deughtsaemheydt in uwe republicke ende tot uwer aller salicheyt altyt ghedreghen hebbe, heeft my dickwijls doen peysen, hoe dat ick, soo verre van U lieden wesende ende blijvende, als ick nu ben, die met eenighen bequamen middel soude connen voorderen, te meer want ick in voorleden tijden de jonckheyt van uwe stadt, met langh-durighe cathechiseringhe, ende uwe andere onderzaten, in u drie parochiekercken met verscheyden sermoenen daer toe eenige hulpe bewesen hadde,...

In de stadsrekening van het jaar 1593 – 1594, de periode dat Makeblyde in Ieper zat, vinden we onderstaande post terug.

Item twee heeren vande Societeyt Jesus over zes kannen wyns hemlieden ghepresenteert naer huerlieden debvoir int ghedincken van de woorde des heeren, ghedurende de voorleden heilighe paesdaeghen – vij pond iiij schele.

Het jaar daarop vinden we de volgende post in de jaarrekening:

Item mijn heere den dekene vande stede over diversche bouxkens by hem ghecocht tot onderwys vande kinderen by de Jesuiten in St. Jans kercke – par billet vande xxste septembris 1595 – viij pond

Omstreeks 1600 werd Makeblijde de eerste rector van het pas gestichte college te Winoksbergen (Frans Vlaanderen). Daar heeft hij als een zijner voornaamste medewerkers de Ieperling Balduinus Cabillau s.j. die er studieprefekt was en die met Makeblijde te Leuven teologie had gestudeerd.

Deze Cabillau was de dichter van Latijnse epigrammata 'Magdalena, 1625'. Makeblijde en zijn collegeleraars hadden bovendien zielzorg in heel Noord-Frankrijk. Menige zondag heeft rektor Makeblijde in de hoofkerk van Duinkerke gepredikt op verzoek van de pastoor die zijn entoesiasme over deze predikaties niet onder stoelen of banken stak.

Op 12 juli 1604 werd Makeblijde rektor van het Jezuietencollege te Ieper, waar hij vroeger al vijf jaren had les gegeven. Te Ieper is hij maar één jaar als rektor werkzaam geweest. Hij had er onder meer als konsultor (raadsman vande rektor) pater Joannes David een temperamentsvolle pamflettist die in 1600 zijn 'Christelycken Biecorf der H. Roomscher Kerckie' had gepubliceerd, als indirecte weerlegging van Marnix Bienkorf, en in 1603 een emblemata boek 'Christelycken Waerseggher' waarop Makeblijde zich later schijnt gheinspireerd te hebben.

Nadat hij op 22 september 1605 in de Paterskerk te Rijsel zijn laatste geloften, de vier 'vota sollemnia' had afgelegd, gaat Makeblijde naar Antwerpen, het brandpunt van katolieke reformatie. Hij verbleef er in het Jezuietencollege, dat onder de leiding stond van Carolus Scribani. Te Antwerpen had Makeblijde evenwel geen collegewerk meer: hij was vast predikant in de paterskerk en in de stadsparocheis, in 1606 is hij ook gedurende een paar maanden als predikant en biechtvader te Scherpenheuvel werkzaam geweest.

Op het derde provinciaal concilie te Mechelen gehouden in 1607, werd besloten voor de gehele kerkprovincie een 'eenheidscatechismus' op te stellen. Nadat achtereenvolgens de bisschop van Bruge, Philippe de Rodoan, en Hendrik Cuykius, bisschop te Roermond, het opstellen van deze catechismus hadden laten steken, wendde aartsbisschop Hovius zich tot de provinciaal der Jezuiten, die zijn keuze uiteindelijk liet vallen op Lodewijk Makeblijde.

Einde 1609 verscheen dan te Antwerpen de eerste Mechelse catechismus vande hand van deze 'doodgewone jeuzietenpater' Makeblijde; een catechismus waarvan de degelijkheid moge blijken uit het feit dat hij gedurende meer dan drie eeuwen haast ongewijzigd in voege is gebleven in de Zuideiljke Nederlanden.

Ondertussen is Makeblijde te Gent, werkzaam (1608 – 1611) en vindt er tijd om naast zijn catechismus, nog vier andere werken te voltooien: '**De schat der Christelicker leeringhe**' (1610), een boek voor de leraart en uitvoerig komentaar bij de catechismus; '**De schat der ghebeden**' (1611), een gebedenboek dat 25 herdrukken zou beleven, vervolgens twee

vertalinghen uit het Frans, nl. 'Nieuwe ende waarachtige historie' (1609) over de marteldood van zes Japanse kristenen en 'Konste om sekerlick de volmaecktheit der Deughden te verkrijghen' (1611), vertaling van een ascetisch traktaatje over de ootmoed.

In de zomer 1611 vertrekt Makeblijde naar Delft, waar hij tot zijn dood in 1630 als missionaris werkzaam bleef. Negentien lange jaren heeft deze Vlaming het leed gedeeld met de andere Vlaamse en Nederlandse missionarissen der 'Missio Hollandisa' en met de weinige gelovigen die trouw waren gebleven aan Rome en die de godsdienstige plechtigheden moesten bijwonen in 'schuilkerken' op gevaar af van aangehouden te worden, zoals dat met Makeblijde gebeurde op Pasen 1619.

Uitzonderlijk bedroeven, maar in het tijds kader zeer begrijpelijk, waren de ernstige meningsverschillen tussen de seculiere geestelijken ende paters, betreffende de uitoefening der pastoralia.

Doordat de paters geen verlof hadden de pastoralia te bedienen, zagen zij zich bijvoorbeeld gedwongen ouders uit de landelijke dorpen, die hun kinderen wilden laten dopen, naar Delft te laten komen om 't doopsel te laten toedienen door de plaatselijke pastoor.

Een dezer Delfste pastoors, ten tijde van Makeblijde's verblijf aldaar, was de dichter **Jan Baptist Stalpart vander der Wiele** (advokaat, priester, 1559 – 1630).

Jarenlang hebben deze twee verwante fijnbesnaarde en hoogbegaafde figuren dezelfde Moederkerk gediend in dezelfde stad Delft (amper 4000 katholieken op een bevolking van 20 000) en in feite naast elkaar hebben geleefd. Dat ze spijs vinnige disputen, haarklieverijen en verdachtmakingen, de wijsheid bezaten elkaar te respecteren en met rust te laten, ja zelfs elkaars dichtwerken te waarderen, pleit voor de grootmoedigheid, zowel van de ene als van de anderen.

Op 17 augustus 1630 werd Lodewijk Makeblijde – na een zwaar ziekbed – in des levens vreughdich landt – opgenomen, vier maanden voor de dood van Stalpart van der Wiele. Begeleid door een stoet Delftse katoliekn – die deze keer niet werden verontrust – werd Makeblijde begraven te Voorschoten (bij Delft) onder een grafsteen waarop gebeiteld stond: 'God maeckt hem blijde'.

Uit de schets van Makeblijde's karakter, door pater Loosen aan de hand van authentieke documenten opgemaakt, blijkt duidelijk hoezeer deze een echte Poperingenaar was gebleven: rustig, mild en soepel, volhardend zeer werkzaam en steeds ijverig, rechtschapen en voorzichtig, ernstig en toch opgewekt, een prettig en vriendelijk man.

Dat hij ook Ieper niet vergat, leert ons het feit dat hij zijn brieven uit Delft, veiligheidshalve, om noch zijn oversten, noch zijn metgezellen, noch hemzelf aan de vervolgers te verraden, ondertekende met 'Tuus Yperinus' of 'Ludovicus Yperenus'; een schuilnaam die wij ook aantreffen in de adressering van brieven die hij ontving.

Hoezeer deze Westlander nochtans is opgegaan in het besef van zijn Nederlandse stamverwantschap, blijkt uit een paar merkwaardigecitaten, waarin hij onder meer uit Delft schrijft 'dat wij dus het vaderland – hiermee bedoelt hij zijn Noordermissie – verlaten i, is volstekt niet geraadzaam' en 'onze taak is het voor het welzijn onzer vijanden en voor de bekering van het vaderland te bidden.'

Het werk van pater Loosen is de bekroning van een steeds groeiende belangstelling die reeds enkele tientallen jaren geleden werd ingezet toen Anton van Duinkerken had gewezen op de bijzondere waarde van Makeblijde's poëzie, en toen pater Ampe s.j. – uit Woesten – in 'Ons Geestelijk Erf' (1944) een eerste bibliografie over het werk van Makeblijde publiceerde.

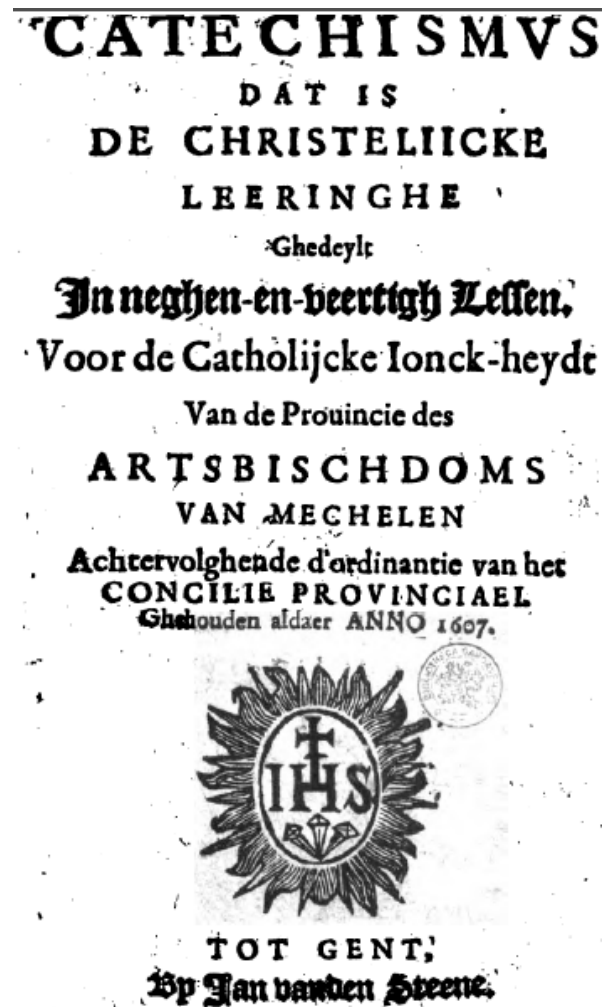
Rekening houdend met het feit dat Rogier hem rekent tot de priesters van formaat, onder de missionarissen van de Noord Nederlandse kerk in de 17de eeuw en bijzonder ook omdat met de studie van Makeblijde's carrière alweer eens mocht blijken hoezeer de nederlanden ook na de scheiding één geestelijk geheel, eenzelfde vaderland zijn gebleven, hopen we dat na de uitgave van zijn Hymnen en Gezangen eindelijk aan het waardevol poëtisch oeuvre van Lodewijk Makeblijde de plaats zal toegekend worden die het ten volle verdient.

We kunnen er alleen aan toevoegen dat we de stad zullen eren die haar roemrijkste zoon niet vergeet: wellicht is de tijd aan het rijpen waarop geestelijke, burgerlijke en culturele gezagdragers in Poperinge – nadat ze aan Deken De Bo hebben gegeven wat hem toekwam – deze rasechte Poperingenaar niet alleen een Lodewijk Makeblijdestraat, niet alleen een

kunstvolle gedenkplaats, maar ook een warme hulde zullen schenken.
Daniël Merlevede.

Tot zover Daniël.

Dat de Mechelse catechismus uit 1607 ook 'pamfletachtige' trekken had, blijkt onder andere uit het volgende fragment waarin hij de 'ware' kerk tegenover de 'kettters' plaatst:

2. Dat sy alleen her recht ghebruyct heeft van de heylighe sacramenten, der verdiensten Christi ende van Christi leeringhe.
3. Dat op haer alleen te vinden zijn verdienstighe wercken, de beloften der saligheydt ende de gratie Godts.
4. Buyten haer en kan niemant salich zijn, soo den H. Paulus leert: ghelijck niemant levende en bleef buyten de Arcke Noe.

Daartegenover staan de vragen over de 'kettters':

Vraghe: Wie zijn e ghene die buyten de heylighe kercke Christi zijn ende gheen deel en hebben in de salicheydt:

Antw.

1. De Joden, heydenen ende Trucken, want sy niet ghedoopt en zijn.
2. Die inden ban zijn vande heylighe kercke, want sy afghesneden zijn.
3. De kettters ende schismatijcken want sy hen selven daer uyt werpen.

Vraghe: Welck zijn onderdese de alderschadelijcksckste?

Vraghe: Wat is de heylighe kercke?

Antw. – Een vergaderinghe van alle gheloovighe crhistenen, die onder ghehoosaemheydt vand den paus van Roomen de oprechte leeringhe Chrsti belijden, teghen alle valsche opinien.

Vraghe: Door wat teecken en kan men de waerachtighe kercke Chtisti kennen ende vinden?

Antw. – Onder vele, besonderlijck door deses es:

1. Door haren ouderdom
2. Door haer heylicheydt
3. Door haer eenicheydt
4. Door dien dat sy apostolisch is als hebbende vande apostelen een ghedurige ende vervolghende afcomste.
5. Want sy catholijck oft alghemeyn is.
6. Door de glorie der mirakelen die Godt tot ghetuygenisse der waerheydt haerder leringhe doet.

Vraghe: Welck zijn de eyghen privilegien van de waerachtighe kercke Christi?

Antw. –

1. Dat in haer alleen te vercrijghen is verghiffenisse der sonden.

Antw. - Die onder den naem van Christenen vervalschen de leeringhe Christi ende verschueren de eenicheyt van sijn heylige leeringhe ende kercke, die sy nochtans in het doopsel eens bekend ende besworen hebben.

We geven hier nog Makeblydes versie van **‘Gods gheboden’**.

Boven al bemint eenen Godt
Ydelijck en sweert, noch en spot
Alle de heylighe daghen zult ghy vieren
Eert vader ende moeder door goede manieren
Met wille oft met wercke en slaet niemanden doot
En doet gheen overspel, noch oncuysheydt snoodt
Wacht u van stelen ende onrechtveerdich leven
Ghy en sult gheen ghetuyghenisse der valscheydt gheven
En begheert oock niemands beddeghenoot
Noch iemands goed – t’zy kleyn oft groot

In 1611 verscheen zijn ‘Den schat der gebeden’ die in verschillende versies te vinden is op ‘google books’

[Den schat der gebeden - Lodewijk Makeblijde - Google Boeken](#)